

Małopolski
Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Krakowie

31-002 Kraków, ul. Kanonicza 24

AKRA

KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI

SIEDZIBA: 30 – 392 KRAKÓW, UL. JANA PILTZA 35/101

BIURO: 30 – 101 KRAKÓW, AL. KRASIŃSKIEGO 18/6

TEL. (012) 658-69-85, 606 724 972, 600 712 422

www.akrakds.pl e-mail: akraakra@wp.pl

ng. 2R-I. 5142. 203. 2024. JH
pola 2R-I. 5142. 203. 2024

UZGODNIONO

dnia 19. LIP. 2024

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
DOTYCZĄCY
POLICHROMII I MONOCHROMII W PREZBITERIUM
ORAZ NAWY GŁÓWNEJ W KOŚCIELE PARAFIALNYM
W TRZEBUNI.**

SPIS TREŚCI

OPIS INWENTARYZACYJNY I JEGO INTERPRETACJA	3
ZAGADNIENIA HISTORYCZNE I OPIS FORMY	
ARCHITEKTONICZNEJ	4
BUDOWA TECHNOLOGICZNA OBIEKTU	6
STAN ZACHOWANIA	8
PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ	8
WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE	10
POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE	11

OPIS INWENTARYZACYJNY I JEGO INTERPRETACJA

- **Miejscowość:** Trzebunia, gmina Pcim, woj. małopolskie
- **Lokalizacja:** Trzebunia 165, 32-438 Trzebunia
- **Właściciel:** Rzymskokatolicka parafia świętej Marii Magdaleny w Trzebuni
- **Rodzaj i tytuł obiektu:** polichromia i monochromia w prezbiterium oraz nawie głównej kościoła parafialnego w Trzebuni
- **Czas powstania:** druga poł. XIXw.
- **Autor:** nieznany
- **Rejestr zabytków nr:** A-634 z 14.10.1947r. [A-354/M]
- **Material i technika wykonania:** polichromia i monochromia wykonana w technice temperowej (?) i klejowej (?), wykonana na tynkowanych zapr. wap.-cem. ścianach kam.-ceglanych oraz tynkowanych sklepieniach pozornych (podłoże drewniane) zaprawą wap.-piask. na podsiębitce.
- **Kształt obiektu:** prezbiterium - prostokąt o wymiarach: 8m(dł.) x 6,5m x 10m(wys.) ,
nawa główna - prostokąt o wymiarach: 18,2m(dł.) x 9,5m x 10m(wys.)

ZAGADNIENIA HISTORYCZNE I OPIS FORMY ARCHITEKTONICZNEJ

„Pierwszy kościół w tym miejscu został wybudowany w 1619 roku. Obecny pochodzi z lat 1776-1784 lub z 1799 roku i był konsekrowany w 1808 roku przez biskupa Andrzeja Gawrońskiego. W 1829 roku kościół został odnowiony. W latach 1902-1903 dobudowano kaplice boczne.

OPIS

Kościół orientowany, murowany, jednonawowy, z prezbiterium, z zakrystią od północy i nawą z dwiema kaplicami – jedną od południa i drugą od północy. Od południa przylega do niego kruchta, a od zachodu wieża. Prezbiterium jest węższe od nawy, zamknięte wielobocznie, oddziela je tęcza o łuku półkolistym wsparta na pilastrach. Od zachodu chór na dwóch filarach, zamknięty balustradą wysuniętą przed lico w części środkowej i dekorowaną płycinami z umieszczonymi symetrycznie krzyżami łacińskimi. Ściany wnętrza gładkie, brak podziałów pionowych, partię ścian od sklepienia oddziela niebieski gzyms. Dół ścian wyłożony drewnianą boazerią, w prezbiterium kamiennymi płytami. Ściany przeprute oknami – prezbiterium czterema, nawa sześcioma w kształcie stojącego prostokąta zamkniętego łukiem odcinkowym, kolejne w kaplicach; większość wypełniają witraże. Główne wejście przez korpus wieżowy od zachodu, drugie od zakrystii. Elewacje kościoła są gładkie, narożniki podkreślone lizenami, wieża o dwóch kondygnacjach przedzielonych kapnikiem. W pierwszej wejście poniżej okna, od zachodu przypora, w drugiej cztery niewielkie okna. Dach jednokalenicowy, wieżyczka na sygnaturkę o kształcie barokowym, wieża przykryta hełmem baniastym z latarnią. Od zewnątrz, na wschodniej ścianie prezbiterium ogrójec w formie drewnianej altany. Do najstarszych elementów wyposażenia należą ołtarz główny z końca XVII wieku z wizerunkiem Matki Boskiej z Dzieciątkiem oraz osiemnastowieczne ołtarze boczne ustawione w nawie głównej.

Kościół pw. św. Marii Magdaleny w Trzebuni jest budowlą o prostych formach architektonicznych, której części są jasno wydzielone, wewnątrz jest proste, a zewnętrzne elewacje pozostają niemal gładkie. Jest przykładem stylu józefińskiego, który wykształcił się na terenach Galicji w architekturze tworzonej za rządów monarchii habsburskiej. Charakter budowli został określony przepisami wynikającymi z wprowadzonej przez cesarza Józefa II reformy kościelnej, która miała na celu stopniowe ograniczenie autonomii Kościoła. Zapewniano finansowanie budów, jednak zalecano oszczędność, którą osiągnano, upraszczając formę, kładąc nacisk na funkcjonalność oraz ograniczając wyposażenie i dekorację budowli. Korzystano z powtarzalnych projektów. Cechami należącymi do stylu józefińskiego, które ujawniły się w bryle trzebuńskiego kościoła, są prosty układ z wieżą na osi, jednonawowe, pozbawione kaplic wewnątrz (kaplice zostały dobudowane na początku XX wieku) i artykułowanie elewacji lizenami.”

Bibliografia

- "Katalog zabytków sztuki w Polsce, t. 1: Województwo krakowskie", Warszawa 1953
- Kubal Grzegorz, "Myślenice i ziemia myślenicka", Myślenice 1999
- Górka Adam, "Gdzie chadzały południce? Przewodnik historyczno-kulturowy po powiecie myślenickim", Myślenice 2012
- Blaschke Kinga , "Inwencja i repetycja. Powtarzalność planów w architekturze kościelnej na Rusi Czerwonej", Kraków 2010
- <http://www.ziemiಾಮyslenicka.pl/894-ziemiಾಮyslenicka-kosciol-pw-sw-marii-magdaleny-w-trzebuni>
- <https://sdm.upjp2.edu.pl/dziela/kosciol-sw-marii-magdaleny-1>
- Akta wizytacji biskupich:
Visitatio ecclesiarum parochialium, praebendarum, capellarum, hospitalium atque confraternitatum, nec non beneficiorum in decanatu Scaviensi foraneo, dioecesis, archidiaconatus et officialatus Cracoviensis consistentiu, ex speciali mandato Cel. Principis R.D. Andreae Stanislai Kostka in Żaluskie Żaluski, episcopi Cracoviensis canonici, parochialis s. Nicolai ad Cracoviam praepositum, delegatum extraordinarium visitatorem a.D. 1748
Autor: Andrzej Stanisław Kostka Żaluski

Kalendarium kościoła:

- 1776-1784r. [1799r. (?)] - Budowa kościoła. [obecnego]
- 1808r. - Konsekracja kościoła przez biskupa Andrzeja Gawrońskiego
- 1829r. - Renowacja kościoła
- 1902-1903 r. - Dobudowanie kaplic bocznych oraz remont wnętrza i elewacji
- po 1945r. - Remonty wewnątrz i zewnątrz kościoła
- po 2000r. - Przemalowanie wnętrza

BUDOWA TECHNOLOGICZNA OBIEKTU.

Stratygrafia obiektu przed konserwacją – polichromia i monochromia we wnętrzu kościoła [prezbiterium i nawa główna].

W-wy techn.	OZNACZENIA GRAFICZNE		W-wy hist.	DATOWANIE	OPIS WARSTWY
	ŚCIANY	SKLEPIENIE POZORNE			
1			V	po 2000r.	Farba akrylowa (biała)
2					Gips (miejscowe zatarcia)
3					Siatka zbrojeniowa (miejscowe wzmocnienia)
4			IV	po 1945r.	Farba klejowa (?) – monochromia (niebieski)
5					Farba klejowa (?) – monochromia (ugier)
6					Farba klejowa (?) – monochromia (jasno niebieski)
7.			III	przed 1945r.	Farba klejowa (?) – monochromia (jasny ugier)
8.					Pobiała
9.					Zaprawa wapienno-cementowa
10.			II	1829r.	Farba klejowa (?) – polichromia (uzupełnienia)
11.					Pobiała (uzupełnienia)
12.					Zaprawa wapienno-piaskowa (uzupełnienia)
13.			I	1776-1784r.	Farba klejowa (?) – polichromia

14.					Pobiała
15.					Zaprawa wapienno-piaskowa
16.					Wątek kamienny i ceglany
17.					Drewniane sklepienie pozorne (podsiębitka)
18.			I	1776-1784r.	Gwoździe

Polichromia i monochromia we wnętrzu kościoła składa się z pięciu warstw historycznych (I, II, III, IV, V) i osiemnastu technologicznych (1-18).

Opis warstwy sporządzono na podstawie wykonanej stratygrafii nawarstwień (sond), odkrywek samoistnych oraz prostych metod badawczych i własnego doświadczenia.

Identyfikacja materiałów zastosowanych w obiekcie.

Użyte pierwotnie :

- cegła pełna
- zaprawa wapienno – piaskowa,
- kamień: kamień łamany
- trzcina
- pobiała
- farba klejowa
- drewno (deskowanie sklepienia)
- żelazo (w tym elementy kute - gwoździe)

Użyte wtórnie :

- cegła pełna
- zaprawy:
 - wapienno – piaskowa
 - wapienno – cementowa
 - cementowo – piaskowa
- pobiała
- farba emulsyjna
- farba akrylowa
- trzcina
- siatka z tworzywa sztucznego
- gwoździe

STAN ZACHOWANIA.

Polichromia i monochromia.

Stan zachowania tynków we wnętrzu kościoła jest zły, a na pozornym sklepieniu nawet bardzo zły, obiekt wymaga podjęcia natychmiastowych działań konserwatorskich. Ściany pokrywają warstwy kilku przemałowań klejowych i emulsyjnych. Liczne drobne ubytki mechaniczne zostały niestarannie uzupełniane na przestrzeni lat zaprawą wap.-piask., wap.-cem. i gipsem, a następnie zamalowane kolejną warstwą farby. Dodatkowo z powodu, wcześniejszego, podciągania kapilarnego duża ilość wilgoci i soli w strefie cokołowej spowodowała zniszczenia fizyko-chemiczne i mechaniczne znajdujących się tutaj tynków wap.-piask., wap.-cem. Tynki w sklepieniach pozornych (podłoże drewniane) są odspojone od podsiębitki, oraz mocno spękanе. Spowodowane jest to zapewne pracą drewnianego podłoża na skutek sezonowych zmian wilgotności. Duża ilość rys, drobnych ubytków dodatkowo osłabia całość wyprawy tynkarskiej, która utrzymuje się jedynie dzięki temu, iż znajduje się w sklepieniu i jest zakleszczona - co nie pozwala jej odpaść. Późniejsze tynki wap.-cem. na ścianach są w lepszym stanie technicznym, choć miejscami, również są zarysowane i odspojone od podłoża oraz dodatkowo porażone mikroflorą. Wykonane badania konserwatorskie w kościele ujawniły, XIX w. (?), zachowaną na sklepieniach polichromię i monochromię, która wykonana jest w technice klejowej (?). Natomiast na ścianach znajduje się późniejsza XX w. monochromia na tynkach wap.-cem. Na zachowaną polichromię w prezbiterium składają się dwa zasadnicze podziały: sklepienie w absydzie z dekoracją figuralną [Ewangeliści (?)] i w pozostałej części prezbiterium polichromia ornamentalna oraz patronowa. Na monochromię w nawie głównej składają się dwa zasadnicze podziały kolorystyczne: sklepienie w kolorze jasno niebieskim i ściany w kolorze jasnego ugru. Zarówno polichromia jak i monochromia (w prezbiterium oraz nawie) jest w bardzo złym stanie. Warstwy malarskie są pozbawione spoistości, miejscami są silnie spudrowane i oddzielają się od podłoża, wymagają podjęcia natychmiastowych działań konserwatorskich. Odkryto również pierwotną zaprawę murarską i tynkarską: wapienno-piaskową.

PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Ściany kościoła są narażone na ciągłe działanie zewnętrznych warunków atmosferycznych, które z biegiem czasu uruchamiają różnego rodzaju procesy niszczące. Szybkość degradacji kamienia, cegieł, tynków i farb wynika głównie z właściwości użytych materiałów, technik wykonania oraz nieodpowiedniej opieki nad obiektem lub jej całkowitego

braku. Kumulacja i współdziałanie czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych jak temperatura, wilgotność, skażone środowisko miejskie oraz niewłaściwe działania człowieka doprowadziły do obecnego stanu zachowania wewnątrz kościoła. Procesy niszczące zachodzą powoli, lecz bez przerwy, zgodnie z naturalnymi prawami przyrody. Głównym czynnikiem degradującym elewację budynku jest klimat otoczenia i związane z nim procesy atmosferyczne. Pod wpływem nagłych wahań temperatury – silnego nagrzania słonecznego, lub niskich temperatur w zimie, tynki podlegają ciągłym ruchom termicznym.

W wyniku tych zaburzeń powstają pęknięcia warstwy tynku, a nawet odspojenia od muru. Woda opadowa z łatwością dostaje się poprzez szczeliny do wnętrza tynku i muru rozpoczynając niszczące procesy o podłożu fizyczno – chemicznym spotęgowane skażonym środowiskiem.

Woda w partiach cokołowych przedostaje się do muru głównie z gruntu poprzez tzw. właściwości kapilarnego podciągania. Zjawisko to jest groźne bowiem powoduje nasączenie muru i tynku wodnymi roztworami soli. Woda z łatwością wnika w dolne partie murów i pod powierzchnię tynku. W wyniku krystalizacji soli tynk zaczyna się osypywać i odpadać.

Analizując przyczyny, które spowodowały zniszczenia warstwy powierzchni tynku, polichromii i monochromii we wnętrzu kościoła należy wspomnieć o szkodliwej działalności człowieka, która w tym wypadku poczyniła największe szkody. Nałożenie gipsów, farb klejowych oraz emulsyjnych ma fatalny wpływ na dyfuzję pary wodnej z wnętrza murów. Kolejne warstwy farb nałożone przy okazji remontów blokują, już i tak bardzo ograniczone „oddychanie” ścian powodując ich zawilgocenie, co w konsekwencji prowadzi do zniszczeń fizyko-chemicznych i mechanicznych zachodzących w murze i tynku.

Istotne znaczenie, jeśli chodzi o odspojenia tynku od desek na sklepieniach pozornych, ma zastosowanie właśnie tych historycznych technik i technologii, które powodują zniszczenia o podłożu fizycznym oraz mechanicznym. Niestety podłoże wykonane z drewnianych desek obitych trzcina, na dużych płaszczyznach skutkuje z czasem dużymi problemami z adhezją. Przede wszystkim za sprawą dużych zmian wilgotności w krótkim odstępie czasu, oraz zestawieniem drewna i trzciny z materiałem mineralnym jakim jest tynk.

Analizując pozostałe przyczyny, które spowodowały zniszczenia we wnętrzu kościoła należy ponownie przywołać szkodliwą działalność człowieka – przekształcenia i przeobrażenia estetyczne oraz uszkodzenia mechaniczne związane z niewłaściwą eksploatacją budowli. Brak bieżącej konserwacji i fachowych napraw oraz renowacji elementów zabytkowego wystroju.

WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Głównym założeniem działań konserwatorsko – remontowych będzie powstrzymanie procesów niszczących i przywrócenie wnętrzu kościoła utraconych właściwości technicznych i estetycznych.

Prace wiązać się będą z dokładnym rozpoznaniem stanu zachowania kamienia, cegieł, spoin, wypraw tynkowych, drewna i wszystkich przyczyn, które doprowadziły do ich zniszczeń. Zakłada się wykorzystanie materiałów np.: Koester, Remmers, Kremmer oraz Farby KABE, które sprawdziły się poprzez stosowanie ich od szeregu lat przy konserwacji i rewaloryzacji zabytków.

Przed rozpoczęciem działań konserwatorskich proponuje się wykonać dodatkowe odkrywki sondażowe wewnątrz kościoła (prezbiterium i nawa główna) w celu potwierdzenia; stanu zachowania polichromii, monochromii, tynków, desek, murów oraz ilości nawarstwień odkrytych w trakcie wykonanych badań stratygraficznych. Należy usunąć wszystkie szkodliwe nawarstwienia; farby, tynki, gipsy itp., tak aby odsłonić pierwotną polichromię i monochromię.

Podstawowe działania konserwatorskie to konsolidacja spudrowanej malatury polichromii i monochromii z tynkowym podłożem przy zastosowaniu np. żywicy Paraloid B-82.

Dalsza konserwacja techniczna polegać będzie na rozpoznaniu przyczyny pęknięć i odspojen wypraw tynkarskich od podsiębitki. Konieczne jest rozpoznanie drewnianej konstrukcji oraz deskowania, sklepień pozornych, od strony kościelnego strychu. Należy zbadać stan techniczny desek oraz sposób ich mocowania do drewnianej konstrukcji. W razie potrzeby należy wykonać wzmocnienia stabilizujące całą drewnianą konstrukcję poprzez zastosowanie np. metalowych płaskowników i kątowników, czy śrub ciesielskich. Dodatkowo należy wykonać prewencyjną dezynfekcję i dezynsekcję drewna, a następnie impregnację strukturalną. Dalszą część konserwacji technicznej polichromowanych sklepień należy wykonywać od wewnątrz.

W przypadku zdestuowanego mocowania trzciny z deskami, konieczne będzie ich mechaniczne skonsolidowanie przez zastosowanie nierdzewnych wkrętów i iniekcji np. z wapna hydraulicznego z lekkimi wypełniaczami. Konieczne będzie wykonanie tymczasowego podstemplowania sklepień.

Rysy i pęknięcia zostaną odpowiednio poszerzone, a następnie uzupełnione warstwą zaprawy wapienno-piaskowej z dodatkiem żywicy akrylowej, natomiast w miejscach ubytków pobiałę należy ją uzupełnić

Konserwacja estetyczna polichromii i monochromii na sklepieniach polegać będzie na rozczytaniu oraz uzupełnieniu warstw malarskich w technice krzemoorganicznej.

Wszystkie „głuche”, zmurzałe tynki na ścianach należy usunąć bardzo dokładnie aż do wątku ceglanego, a następnie należy wykuć zasolone i zawilgocone spoiny do głębokości min. 2cm.

Typowanie tynków przeznaczonych do skucia lub konserwacji zostanie dokonane dopiero po ustawieniu rusztowań i odsłonięciu monochromii. Ewentualne wszystkie większe pęknięcia i szczeliny wątku zostaną poszerzone i odpowiednio zabezpieczone, a w miejscach tych zostaną wykonane iniekcje wzmacniająco – uzupełniające.

Ściany w nawie głównej i prezbiterium należy poddać pełniej konserwacji technicznej – usunąć nawarstwienia, zaimpregnować, uzupełnić ubytki tynku (strefa cokołowa tynki szerokoporowe, z certyfikatem WTA, jak na elewacjach kościoła) uwzględniając przy tym likwidację wtórnych przemurowań.

W końcowej fazie prac konserwatorskich należy uzupełnić oryginalną monochromię na tynkach wewnętrznych w oparciu o farby wapienne lub krzemoorganiczne o małym oporze dyfuzyjnym.

POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE

Monochromia w prezbiterium oraz nawie głównej

1. Wykonanie badań konserwatorskich w celu ustalenia pełnej stratygrafii, techniki wykonania monochromii i jej zasięgu na poszczególnych warstwach stratygraficznych, oraz stanu zachowania.
2. Wstępne oczyszczenie powierzchni monochromii miękkimi pędzlami i gumą chlebową.
3. Mechaniczne, delikatne usunięcie skalpelami i nożami szewskimi wszystkich późniejszych nawarstwień tynków, zapraw i farb do najstarszej warstwy.
4. Utrwalenie miejsc spudrowanych i łuszczących się 3 % roztworem Paraloidu B-82 rozpuszczonego w alkoholu etylowym.
5. Sprasowanie utrwalonej warstwy malarskiej poprzez bibułkę japońską, obficie zwilżoną etanolem w kilkanaście godzin po spryskaniu utrwalaczem.
6. Doczyszczanie chemiczne monochromii.
7. Usunięcie zasolonych i zmurszałych z powodu nadmiernego zawilgocenia tynków.
8. Odsolenie wątku ceglanego, metodą swobodnej migracji soli do rozszerzonego środowiska, za pomocą pulpy ligninowej i wody destylowanej, w kilku cyklach.
9. Wykonanie zastrzyków w miejscach odspojen tynków syntetycznym wapnem hydraulicznym Ledan TB1 (w przypadku głębszych odspojen z wypełniaczem) lub zamiennie zaprawą do konsolidacji PLM-A.
10. Założenie kitów piaskowo – wapiennych w miejscach ubytków tynku z opracowaniem fakturalnym powierzchni.
11. Założenie tynków [WTA] (w miejscach narażonych na zawilgocenia – strefa cokołowa)

renowacyjnych, szerokoporowych o właściwościach pochłaniających sole i osuszających np. system Mineralit Restauro: obrzutka – Mineralit Restauro TB, tynk wyrównujący Mineralit Restauro TW (min. 1cm.) oraz tynk uniwersalny Mineralit Restauro TU (min. 1,5cm.) lub inny system renowacyjny spełniający wymogi WTA.

Do wykończenia nierówności i wyrównania powierzchni w wyższych partiach tynkowych, proponuje się zaprawę piaskowo-wapienną np. Mineralit Restauro W z dodatkiem niewielkiej ilości Primal-u AC 33.

12. Utrwalenie powierzchni malowidła i nowych kitów przed punktowaniem roztworem 2% Paraloidu B-82 w alkoholu etylowym.
13. Założenie pobiału z dodatkiem emulsji akrylowej Primal AC 33 na utrwaloną powierzchnię – miejsca ubytków malatury.
14. Scalenie kolorystyczne w miejscach ubytków plamą jednolitą naśladowczo przy użyciu pigmentów w proszku firmy Talens lub Maimeri w spoiwie 5 % Paraloidu B82 rozpuszczonym w etanolu lub gotowymi farbami krzemoorganicznymi np. farba ARMASIL F Farby KABE lub Remmers, na podstawie wykonanych prób kolorystycznych i akceptacji komisji konserwatorskiej.

Polichromia w prezbiterium oraz monochromia w nawie głównej

1. Wykonanie badań konserwatorskich w celu ustalenia pełnej stratygrafii, techniki wykonania polichromii jej zasięgu na poszczególnych warstwach stratygraficznych, oraz stanu zachowania.
2. Wstępne oczyszczenie powierzchni polichromii miękkimi pędzlami i gumą chlebową.
3. Mechaniczne, delikatne usunięcie skalpelami i nożami szewskimi wszystkich późniejszych nawarstwień tynków, zapraw i farb do najstarszej warstwy.
4. Utrwalenie miejsc spudrowanych i łuszczących się 3 % roztworem Paraloidu B-82 rozpuszczonego w alkoholu etylowym.
5. Sprasowanie utrwalonej warstwy malarskiej poprzez bibułkę japońską, obficie zwilżoną etanolem w kilkanaście godzin po spryskaniu utrwalczem.
6. Doczyszczanie chemiczne monochromii.
7. Zabezpieczenie polichromii bibułką japońską i matami z dyfuzyjnego żelu akrylowego oraz podstemplowanie na czas konserwacji technicznej przy podsiębitce.
8. Konserwacja techniczna desek i drewnianej podkonstrukcji sklepienia pozornego od strony strychu, należy wykonać wg. *Postępowania konserwatorskiego dla drewna*.
9. Wykonanie zastrzyków w miejscach odspojień tynków syntetycznym wapnem hydraulicznym Ledan TB1 (w przypadku głębszych odspojień z wypełniaczem) lub

zamiennie zaprawą do konsolidacji PLM-A.

10. W miejscach newralgicznych należy zastosować dodatkowe wzmocnienia mechaniczne tynku z podsiębitką przy zastosowaniu nierdzewnych podciągów zakończonych szerokimi „talerzykami” (do przysłonięcia wierzchnią warstwą uzupełnianego tynku).
11. Założenie kitów piaskowo – wapiennych w miejscach ubytków tynku z opracowaniem fakturalnym powierzchni.
12. Utrwalenie powierzchni malowidła i nowych kitów przed punktowaniem roztworem 2% Paraloidu B82 w alkoholu etylowym.
13. Założenie pobiału z dodatkiem emulsji akrylowej Primal AC 33 na utrwaloną powierzchnię – miejsca ubytków malatury.
14. Scalenie kolorystyczne w miejscach ubytków plamą jednolitą naśladowczo przy użyciu pigmentów w proszku firmy Talens lub Maimeri w spoiwie 5 % Paraloidu B82 rozpuszczonym w etanolu lub gotowymi farbami krzemoorganicznymi np. farba ARMASIL F Farby KABE lub Remmers, na podstawie wykonanych prób kolorystycznych i akceptacji komisji konserwatorskiej.

Metal (elementy kute, siatka, gwoździe).

1. Usunięcie korozji i farb metodą mechaniczną oraz chemiczną przy zastosowaniu preparatów (żeli) REMOSOL, SKANSOL, odrdzewiacz FOSOL.
2. Zabezpieczenie metalu środkiem antykorozyjnym – Minia lub Antykor.
3. Pomalowanie farbą nawierzchniową do metalu „czerni strukturalna” np. firmy BECKERS.

Elementy drewniane; deskowanie i podkonstrukcja sklepienia pozornego,

1. Wykonanie odkrywek celem rozpoznania i ustalenia stanu zachowania deskowania sklepień wraz z podkonstrukcją drewnianą.
2. Usunięcie wszystkich nawarstwień ze stolarki metodą chemiczną przy zastosowaniu preparatów (żeli, past) np. 3V3, REMOSOL, SKANSOL. Alternatywnie proponuje się zastosować metodę strumieniowo-ścierną przy zastosowaniu np. agregatu CP z odpowiednio dobranym kruszywem.
3. Przeprowadzenie impregnacji strukturalnej drewna, impregnatami żywicznymi [np. HEKOL I-50] w połączeniu z dezynsekcją i dezynfekcją np. preparatami firmy Remmers, czy *altax*.
4. Uzupełnienie ubytków kitem drewnopochodnym (wyselekcjonowane trocinki + HEKOL I-50) lub/i gotową dwuskładnikową masą np. AXON SC 258.

5. Wykonanie niezbędnych napraw, wzmocnień i wymian ciesielskich przy deskowaniu i podkonstrukcji z zastosowaniem pierwotnie użytego drewna.
6. Konsolidacja drewnianych części nośnych podkonstrukcji z deskowaniem przy zastosowaniu nierdzewnych wkrętów różnej długości oraz płaskowników i kątowników ciesielskich.
7. Scalenie kolorystyczne farbami żywicznymi.

Wykonanie fotografii i dokumentacji powykonawczej wszystkich prac.

**KOŚCIÓŁ PARAFIALNY
PW. ŚWIĘTEJ MARII MAGDALENY W TRZEBUNI**

Fot. 1.
Widok ogólny kościoła na elewację od strony zachodniej. Fotografia z 2024r.

Fot. 2.
Widok na prezbiterium z nawy głównej. Fotografia z 2024r.

**KOŚCIÓŁ PARAFIALNY
PW. ŚWIĘTEJ MARII MAGDALENY W TRZEBUNI**

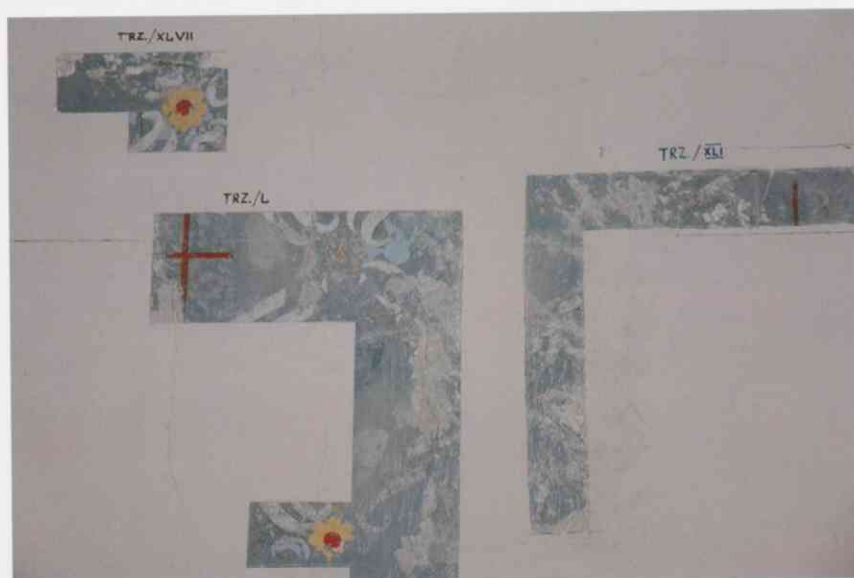

Fot. 3.
Widok na nawę główną z prezbiterium. Fotografia z 2024r.

Fot. 4.
Prezbiterium, widoczne odkrywki sondażowe w trakcie wykonywania badań konserwatorskich i określaniu stratygrafii nawarstwień. Fotografia z 2024r.

**KOŚCIÓŁ PARAFIALNY
PW. ŚWIĘTEJ MARII MAGDALENY W TRZEBUNI**

Fot. 5.
Prezbiterium - sklepienie, widoczne odkrywki sondażowe w trakcie wykonywania badań konserwatorskich i określaniu stratygrafii nawarstwień. Fotografia z 2024r.

Fot. 6.
Prezbiterium - sklepienie, widoczna duża odkrywka wykonana w trakcie badań konserwatorskich. Spękany i odspojony tynk z polichromią. Fotografia z 2024r.

**KOŚCIÓŁ PARAFIALNY
PW. ŚWIĘTEJ MARII MAGDALENY W TRZEBUNI**

Fot. 7.
Prezbiterium - sklepienie, widoczna odkrywka sondażowa do badań konserwatorskich.
Spękany i odspojony tynk z warstwą malarską. Fotografia z 2024r.

Fot. 8.
Prezbiterium - ściana, widoczna odkrywka sondażowa do badań konserwatorskich.
Przemalowana monochromatyczna warstwa malarska. Fotografia z 2024r.

**KOŚCIÓŁ PARAFIALNY
PW. ŚWIĘTEJ MARII MAGDALENY W TRZEBUNI**

Fot. 9.
Nawa główna – gzyms kordonowy nad ścianą, widoczna odkrywka sondażowa do badań konserwatorskich. Przemalowana monochromatyczna warstwa malarska.
Fotografia z 2024r.

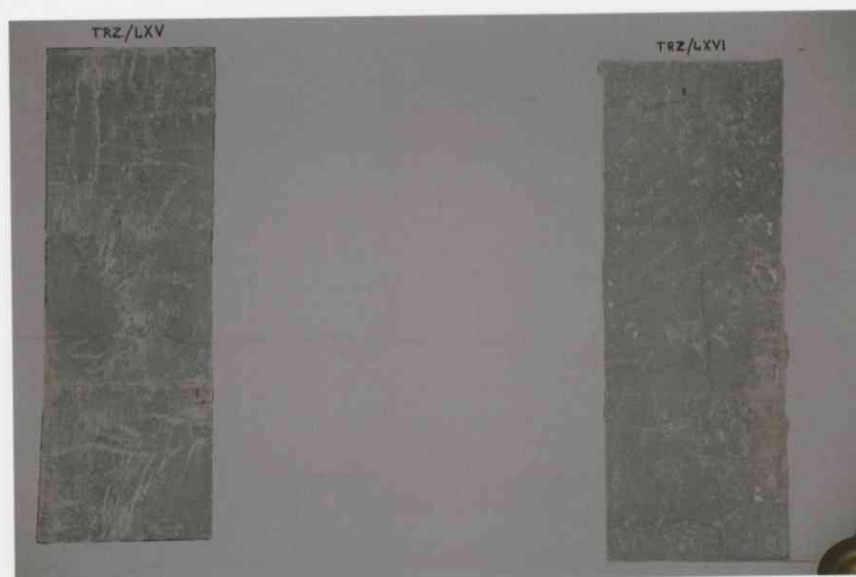

Fot. 10.
Nawa główna – filar wspierający empore, widoczna odkrywka sondażowa do badań konserwatorskich. Przemalowana monochromatyczna warstwa malarska.
Fotografia z 2024r.

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY
PW. ŚWIĘTEJ MARII MAGDALENY W TRZEBUNI

Fot. 11.
Nawa główna – ściana, widoczna odkrywka sondażowa do badań konserwatorskich.
Przemalowana monochromatyczna warstwa malarska. Fotografia z 2024r.

Fot. 12.
Nawa główna - sklepienie, widoczne odkrywki sondażowe do badań konserwatorskich.
Spękany i odspojony tynk z przemalowaną warstwą malarską. Fotografia z 2024r.